

vés eredetének vizsgálata terén, hiszen a szervezet állapotát meghatározhatjuk, a környezetét mozzanatokot módosíthatjuk s így az ösztönselekvésnek tapasztalástól, nélkülözéstől, stb.-től függő módulását megfigyelhetjük.

A különböző törekvésfelosztások tárgyalása során, Schiller szemléltetően mutat rá arra, hogy megnyugtató osztályozásokra még nem került sor s rávilágít ennek az olysokféleképpen megoldani kívánt kérdésnek a másodrendű fontosságára. Amít a „Fedett érvényesülések“, „Együttművelés“, „A gyermeki fejlődés“ c. pontokban az ellentétes törekvésekből származó egyéb cselekvésekről ír, azt minden pedagógusnak el kellene olvasnia.

Meghatározásai a szakirodalomban kevésbé jártasak előtt elcsúsztak szokatlanul, nehézség tűnik fel. Elcsúsztak és Schiller tömör, néhol nem könnyű stílusába való belemélyedés, azonban olyan értéket jelent, amely bőszes kárpótlást nyújt a fáradságos munkáért. Ha elmélyedünk az olvasásban, gyakran találunk olyan gondolatot, amelyből kicsillan a szerteágazó, s látszólag ellentétben álló lélektani irányok egysége. Például, amít Schiller könyvében a felhívás- és a szükségletvezérlésről ír, az cselekvéstan nyelvvezeten körülbelül azt fejezi ki, amít Halasy Nagy József „Az ember lelki élete“ c. munkájában fluktuációs és mutációs jellemről olvashatunk.

Munkatársai és tanítványai kutató munkájának eredményeit ügyesen illeszti könyvébe. Örömmel olvasunk — külföldiek mellett — a számban és minőségben egyaránt jelentős magyar pszichológusok vizsgálódásairól. Az állati lélektani kutatások során tett megállapítások között például ott találjuk Pavlov, Thorndike és Watson mellett a szerzőn kívül Zörgő és Molnár nevét is.

Akiket főleg gyakorlati lélektani kérdések érdekelnek, haszonnal forgathatják a könyv utolsó oldalait. A képesség- és jellem vizsgálatokat, valamint az emberismeret szempontjait tárgyaló fejezetek minden sorából érezzük azt a biztonságot, amellyel a szerző ezeket a kérdéseket, mint az erre leg-hivatottabb magyar pszichológus, mesterien boncolgatja.

A munka végén külön harminc oldalas irodalmi tájékoztatót kapunk, minden eddigi magyar nyelvű lélektani tudományos könyv közül a legterjedelmesebbet.

A könyv egyúttal német nyelven is megjelent.

Pentz Gáspár.

Dr. Becker Vendel, A keresztény nemzeti népiskolák jövő alakulása. Budapest, Stephaneum nyomda. 1943. 70 oldal.

A tanítói munka megbecsüléséért, anyagi felemeléséért folytatódó mozgalomnak egyik legtevékenyebb tagja dr. Becker Vendel. Most megjelent könyvében ismét sok ezer tanító jogos anyagi érdekéért és a keresztény nemzeti népiskolák jövőjéért száll síkra.

Bevezetőjében a szerző tömören mutat rá arra, „hogy a keresztény nemzeti gondolkodású és érzésű tanítók és tanítónők ugyanazon feltételek mellett egyenlő illetményekre jogosultak és az adóalanyok az Országos Népiskolai Adókulcs arányában egyenlő mértékben kell, hogy járuljanak a keresztény nemzeti népiskolák fenntartásához“.

Mindezek alátámasztására figyelemreméltó és minden tanítót közelebbi érintő történelmi visszpillantást nyújt a szerző az Árpádok korától napjainkig.

Az Árpádok korában a katolikus egyház tartott fenn iskolákat. A városokban lassankint világiak vették át az oktatást. Fizetésüket megegyezés szerint biztosította a város.

A török időkben sok szerzetesi iskola megszűnt, a városi (községi) iskolák létesülnek. A tanítók javadalmát részben az egyház, a község, részben a tanulók szülei által fizetett tandíjból élelmezésből, természetbeni lakásból, természetjárandóságából állott.

A Ratio Educationis sem hozott semmi lényegesebb újítást. A városban működő tanítók illetményeit készpénzzel fizették.

Rámutat a szerző az 1848-ban megjelenő törvényjavaslatra, mely szerint minden rendes tanító az „álladalom köztisztje (köztisztviselője)“. Ez szerint a tanító javadalmazása a következő: feltételek, 100—300 frt. ezüstben és minden tanuló után havonként 4 ezüst krajcár. (E javadalom négyszer annyi, mint amennyit 1868-ban megállapítottak!)

1860 évi „októberi diploma“ a tanítói fizetéseket leszállította, a tanítókat elbocsátotta.

1868. XXXVIII. t. c. népoktatásunk egész rendszerét szabályozta, 1907. XXVII. t. c. rendezi a tanítók fizetését, megnyitotta az államsegély útját. 1913. XV—XVI. t. c. a tanítók fizetését egyenlővé tette a X—XI. fiz. osztályban levő tisztviselők fizetésével. 1918. VIII. néptörvény a tanítókat az állami tisztviselőkre érvényes XI—VIII. fiz. o. sorolta egyben elrendelte, hogy a nem államiakat ugyanazon elvek alapján kell kezelni, mint az államiakat. 1929. évi V. K. M. rendelet szerint a népiskolai tanítók 10 %-a kinevezés alapján a VII. fiz. o. -ba került be. Ugyanezen kormányrendelet megállapítja a nem állami tanszemélyzet tagjainak fizetéskiegészítő államsegélyét és így a tanító és tanító között javadalmazásbeli különbség nem áll fenn.

Jelenleg a nem állami tanítók fizetését részben az iskola-fenntartó természetbeni és készpénzjárandósága, részben az államkincstár részéről engedélyezett fizetéskiegészítő államsegély adja. Természetesen ebből sok sérelem származik. A szerző a tanítói sérelmek alapos ismeretéről tesz tanúságot ezek részletes ismertetésénél.

Mindezek alapján a megoldásra váró problémákat a szerző a következőkben látja: 1. a tanítók egyenlő fizetését kell biztosítani (jelenleg az egyes iskolafenntartók a tanítóknak adott kedvezményeket nem egyformán nyújtották), 2. az iskolai terheket az adózók között egyenlően kell elosztani, 3. a katolikus és felekezeti iskolai tanítók áthelyezését törvényben kell biztosítani.

Könyvének további részében külön-külön a legkisebb részletekre is kiterjedve foglalkozik e három kérdéssel.

Dr. Becker Vendel nagy körültekintéssel és alaposítással dolgozta ki a felekezeti iskolák és tanítók érdekében javaslatát. A terv megvalósulása népoktatásunk egy égető kérdését vinné végre nyugvópontra. A javaslatok megvalósulásával megteremtődnének azok a feltételek, amelyek lehetővé tennék, hogy a tanítótság hazánk minden népiskolájában, napjaink fokozott kívánalmainak megfelelő keresztény nemzeti oktatást, nevelést folytasson.

Németh István

Szívós Donát, Szülők, tanárok négy szemközt. Korda kiadása. Budapest, 1944. 407. old.

A „szülők iskolájának“ hasznos kézikönyvével ajándékozta meg Szívós Donát a szélesebb értelemben vett pedagógiai irodalmat. Bölcs körültekintéssel gyűjti össze és világítja meg azokat a problémákat, amelyeket a kamasz- és ifjúkor szülők és nevelők számára egyaránt felvet.